

## **Noslēgušies Lielie lasīšanas svētki – Latvijas Nacionālās bibliotēkas lasīšanas veicināšanas programmas „Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2017“ rezultāti**

Sestdien, 10.martā Latvijas Nacionālajā bibliotēkā ar krāšņiem svētkiem noslēdzās lasīšanas veicināšanas programma ”Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2017”. Pavisam kopīgā lasīšanā iesaistījušies ap 20 tūkstošiem dalībnieku no 668 bibliotēkām. Populārāko bērnu un jauniešu grāmatu autori, ilustratori, tulkotāji un izdevēji saņēma šokolādes grāmatas, rozes un aplausus.

Lasīšanas veicināšanas programmas vadītāju un atbalstītāju kopējais mērķis ir nodrošināt kvalitatīvu grāmatu nokļūšanu līdz bibliotēkām un lasītājiem, tādējādi veicinot lasītprieku un sekmējot grāmatniecības attīstību Latvijā. Programmai jau vairāk kā 17 gadus veiksmīgi izdodas apvienot valsts, pašvaldību un sabiedrības iniciatīvas un pasākumus, kā arī finansējumu lasīšanas veicināšanai, piedāvājot bērniem, jauniešiem un viņu vecākiem iespēju iesaistīties nacionāla mēroga lasīšanas kampaņā. Žūrijas eksperti iemācās vērtēt grāmatas saturu, dizainu un iesaista draugus sarunās par lasīto.

Visaugstāko novērtējumu saņēma gan lasītāju jau iemīļoti autori – Māris Rungulis (“Pastaiga mirušo pilsētā : Pārupes spoku stāsti”, Liels un mazs, ilustrators Kristians Brekte) un Kārlis Vērdiņš (“Tētis”, Liels un mazs, ilustrators Reinis Pētersons), gan arī debutanti – piemēram, Māra Viška, Uldis Daugaviņš, Mārtiņš Sirmais, kuru kopdarbs “Baltais lācis : pasaku pavārgrāmata bērniem” (Liels un mazs) rosinājusi īstus literārus un gastronomiskus priekus daudzās bibliotēkās un skolās. Atzītāko grāmatu vidū ir arī aizraujoši tulkojumi. Slavenā lāciņa Padingtona autors, britu rakstnieks Maikls Bonds, līdz latviešu lasītājam atkal nonācis ar Edvīna Raupa tulkoto grāmatu “Pasaka par peļu pili”. Patiešām apsveicami, ka daudzus no laureātiem, ievērojamus ārzemju rakstniekus, esam redzējuši pie mums Latvijā. Vācu rakstniece Anete Mīrsva par savu grāmatu “Samsona ceļojums” (Jāņa Rozes apgāds, tulkotāja Inga Karlsberga) 2017.gadā saņēma Starptautisko Baltijas jūras reģiona Jāņa Baltvilka balvu bērnu literatūrā, savukārt žūrijā 11+ grupā šis smeldzīgais stāsts par zēna un viņa suņa pēdējo kopīgo ceļojumu un mācīšanos pieņemt nāves realitāti ieguva 3.vietu. Pasaulslavenais lietuviešu ilustrators un rakstnieks Kēstutis Kasparavičs 5+ lasītāju grupā ar savu grāmatu “Īsi stāstiņi par lietām” (Izdevniecība Pētrgailis, tulkotāja Indra Brūvere) ieguva 2.vietu. Tomēr vismazāko lasītāju lielāko atzinību, 1873 balsis, saņēmusi pēc japāņu pasakas motīviem Renātes Punkas sarakstītā, bagātīgi ilustrētā, lielformāta grāmata “Puika, kas zīmēja kaķus” (Jāņa Rozes apgāds ). Anitas Kreituses šai grāmatai veidotās neparastās ilustrācijas ieguvušas arī starptautiskas balvas ilustrāciju konkursos, mūsu bērni prot novērtēt kvalitatīvas ilustrācijas. Bērnu žūrija 9+ grupā visaugstāk vērtē jokus, asprātības stāstos par skolas dzīvi, tādēļ aizraujošās katalāņu autoru grāmatas „Uzrodas Flata kungs!” (Izdevniecība Latvijas Mediji, tulkotāja Dace Meiere) panākumi ir vispārliciecināmie – 1876 balsis. Arī stāsti par dzīvniekiem vienmēr iegūst augstu novērtējumu, tādēļ godalgoto vidū ir arī somu rakstnieka Timo Parvela grāmatiņas “Muris un Vufs” (Apgāds Zvaigzne ABC, tulkotāja Anete Kona) varoņi kaķis un suns.

Svētku viens no lielākajiem ieguvumiem ir tas, ka lasītāji redz savu visatzītāko grāmatu radītājus – rakstniekus, ilustratorus, tulkotājus, izdevējus. Viņiem rodas priekšstats par grāmatas rašanās sarežģīto ceļu, varbūt kādus tas iedvesmo domāt arī par nākotnes profesiju. Lielākā daļa iesaistīto izrādīja godu savai vislielākajai auditorijai,

radošo personību sejās rotājās patiešs prieks par neviltotākās lasītāju žūrijas atzinību. Kārlis Vērdiņš, kurš pašlaik studē ASV, atsūtīja bērniem rakstisku sveicienu:

"Paldies par balsojumu! Es rakstu bērnu dzejoļus tāpēc, ka man patīk daudzities. Tāpēc man ir prieks, ka arī jums patīk daudzities, lai arī nekādi bērni jūs vairs neesat. Tāpēc saglabājiet šo prieku, lai varat turpināt daudzities tad, kad paši kļūsiet par tētiem un mammām!"

Turpinot par jauniešu žūrijas vērtējumu, neparastais divu franču rakstnieku tandēms - Silēna Edgāra un Pols Beorns, kuri kopā radījuši fantāzijas un vēstures romānu jauniešiem "14 – 14" (Jāņa Rozes apgāds, tulkojāja Valērija Lasovska), tikās ar saviem latviešu lasītājiem pagājušā gada nogalē. Viņu grāmata saņēmušas vislielāko atzinību 11+ grupā tūlīt aiz rakstnieka Māra Runguļa grāmatas "Pastaiga mirušo pilsētā", kurai 1.vieta. Salīdzinot ar bērniem, kuriem visvairāk patikušas pasakas, jauniešu žūrija 15+ vecumgrupā devusi priekšroku problēmliteratūrai, tādai kā britu blogeres Zojī Sagas grāmatai "Meitene tīmeklī" (Egmont Latvija, tulkojāja Dace Andžāne) un īru rakstnieces Šīnas Vilkinsones grāmatai "Es joprojām krītu" (Izdevniecība Lietusdārzs, tulkojāja Māra Cielēna), kas stāsta par 16 – 17 gadus veciem jauniešiem, īpaši par kādu puisi, kurš ierodas jaunā skolā, traģisku noslēpumu pavadīts.

Vecāku žūrija visaugstāk novērtējusi zviedru autora Frēdrika Bakmana grāmatu „Omce sūta sveicienus un atvainojas” (Jāņa Rozes apgāds, tulkojāja Renāte Punka), tas ir stāsts par septiņgadīgo Elzu un viņas vecmāmiņu Omci, ko daži sauc par ekscentrisku vai pat par traku, bet meitene viņu uzskata par supervaroni, kura prot izdomāt stāstus par bruņiniekiem un princesēm. Otro vietu vecāku žūrija piešķīra amerikāņu rakstnieka Antonija Dora romānam "Mums neredzamā gaisma" (Apgāds Zvaigzne ABC, tulkojāja Māra Poļakova), kur lasām par karu, tā radīto izmisumu un nežēlību, kas tomēr nespēj iznīcināt dzīvesprieku. Tēva un viņa divpatsmitgadīgās, aklās meitenes stāsts aizkustinājis ļoti daudzus. Trešā vieta - latviešu rakstniecei Dacei Vīgantei un viņas debijas grāmatai "Ledus apelsīns" (Apgāds Zvaigzne ABC), kurā apkopoti izjusti un psiholoģiski niansēti stāsti par cilvēkiem, bērna dzīves nozīmīgās drāmas.

Aktīvākās bibliotēkas 2017. gadā žūrijas darbā iesaistījušas pat vairākus simtus lasītāju, programmas vadītāji pateicās visiem atbalstītājiem un līdzdarītājiem pašvaldību publiskajās un skolu bibliotēkās. Taču īpaši gribētos izcelt Rīgas Centra humanitārās vidusskolas bibliotēku, Kuldīgas Galveno bibliotēku, Bebrenes pagasta bibliotēku, kuras katra savā grupā uzrādījušas vislabākos skaitliskos rādītājus.

Kopš 2007.gada programma "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija" tiek piedāvāta latviešu diasporas centriem, pagājušajā gadā grāmatu lasīšana un vērtēšana norisinājās pavisam 23 pasaules valstīs 55 latviešu centros. Viskuplākais 2017. gada programmas dalībnieku skaits ārpus Latvijas bija Luksemburgas Eiropas skolā. ASV latviešu kopiena visaktīvākā bijusi Ņujorkas latviešu evaņģēliski luteriskās draudzes Ņūdžersijas latviešu pamatskolā.

Kā katru gadu sveicām arī aktīvākās mātes, ko dēvējam par Lasīšanas vēstnesēm, kuras šoreiz laimīgas sakritības dēļ ir skolotājas. Rīgas reģionā Eviju Augustāni, Zemgales reģionā Mārīti Viļumu, Vidzemes reģionā Lienī Skrastiņu, Latgales reģionā Olgu Podjavu, Kurzemes reģionā Lāsmu Jūrmali ar īpašu jaunāko grāmatu dāvinājumu, ko sarūpējušas izdevniecības.

Savukārt tēvu iesaistīšanas kampaņas balvu fondā bija viena "Tallink" kruīza ceļojuma dāvanu karte maršrutā Rīga-Stokholma-Rīga, piecas izklaides parka "Avārijas

brigāde” ģimenes biļetes, četras Rīgas Motormuzeja ģimenes biļetes, trīs Latvijas Leļļu teātra ģimenes biļetes un Ventspils Ūdens piedzīvojumu parka ģimenes biļete. Visas elektroniskā balsojuma anketas piedalījās trīs “Tallink” ceļojumu dāvanu karšu izlozē.

Lielo lasīšanas svētku norisi atbalstīja Kultūras ministrija, LNB, VKKF, Latvijas Bibliotekāru biedrība, AS “Tallink Latvija”, AS “Laima”, SIA “Rīgas Piensaimnieks”, Latvijas Leļļu teātris, Rīgas Motormuzejs, Ventspils Ūdens piedzīvojumu parks, kā arī programmā iesaistītās izdevniecības. Tāpat kā pagājušajā gadā arī šoreiz bērniem piedāvājām īpašu muzeju programmu, kuru atbalsta Latvijas Dzelzceļa muzejs, Latvijas dabas muzejs, Latvijas Nacionālais mākslas muzejs, Latvijas Nacionālais vēstures muzejs, Mākslas muzejs Rīgas Birža, Kara muzejs un LNB ekskursiju centrs. Palīgu rindās bija arī Latvijas pašvaldības, kas nodrošināja bērnu nokļūšanu Rīgā, bibliotekāri un bērnu vecāki.

**Informāciju sagatavoja:**

*Silvija Treťakova*

Latvijas Nacionālās bibliotēkas  
Bērnu literatūras centra vadītāja  
silvija.tretjakova@lnb.lv  
29492456  
www.lasamkoks.lv